

1. Waarom koos de Protestantse Kerk Amsterdam om te gaan voor een 'lichtere kerk'?

Al enkele jaren wordt er binnen de Protestantse Kerk Amsterdam (PKA) gewerkt aan sluitende begrotingen en zijn er diverse bezuinigingen doorgevoerd (met name op het kerkelijk bureau). Daar is veel aandacht voor geweest en tijd aan gegeven, zowel op bestureniveau maar ook in heel wat gesprekken met afgevaardigden van kerkenraden. Het beleidskader 2023-2027 bevatte ook een stevige financiële paragraaf met een sluitende begroting voor de wijken. De daaropvolgende energiecrisis, de inflatie en de uitzonderlijk structurele verhoging van onze CAO maakt die uitgangspunten wezenlijk anders (zie ook vraag 4). Sinds november 2023 is de extra urgentie duidelijk onder de aandacht gebracht door onze kerkrentmeesters waarbij er gestart is om te komen tot een toekomstbestendige meerjarenbegroting. Het scenario dat gekozen werd (zie ook vraag 2) is om te gaan voor een Lichtere Kerk. Dat wil zeggen dat we als PKA graag kerk blijven in deze stad zodat we Gods liefde gestalte kunnen blijven geven. Echter met 2000 betalende leden (pastorale eenheden) leven we financieel op een te grote voet en holt ons vermogen snel en hard uit. We zullen met elkaar lichter op pad moeten gaan.

2. Wat betekent een lichtere kerk? Hoe ziet de invulling hiervan eruit?

Een lichtere kerk wil zeggen dat we een uitgavenpatroon krijgen passend bij onze inkomsten en aantal leden, er enige ruimte blijft voor investering en met dit alles toekomstbestendig en flexibel worden. Dit om blijvend kerk te zijn in Amsterdam en Gods liefde gestalte te geven in deze stad. Dat vraagt nog wel veel invulling en doordenking breed in de hele kerk. Vanuit de Algemene Kerkenraad buigt een projectgroep zich over wat lichter besturen betekent. Vanuit het College van Kerkrentmeesters is een projectgroep aan de slag om al ons vastgoed te doordenken. Vanuit de werktafel Bezieling zijn predikanten, pastores en pioniers aan het meedenken aan het vormgeven van onze missie.

Praktisch betekent een lichtere kerk dat onder andere dat er minder gezamenlijke stedelijke doelstellingen zullen worden uitgevoerd (wat al leidde tot het bijstellen van ons beleidskader, zie hier www.protestantsamsterdam.nl/beleidskader); dat de supporttaken die het kerkelijk bureau uitvoert, worden verminderd vanaf 1 januari 2025; dat er meer inzet van vrijwilligers in de kerkplekken wordt verwacht en dat de kerkplekken starten met een zelfonderzoek om te komen tot een plan van aanpak (zie ook vraag 6) om ook te ontdekken hoe we eventuele bestuurlijke taken in gezamenlijkheid kunnen uitvoeren.

3. Wie is er binnen de PKA verantwoordelijk voor besluitvorming?

De PKA is 1 protestantse gemeente, en daarmee 1 rechtspersoon met 1 begroting. In onze huidige plaatselijke regeling staat dat het College van Kerkrentmeesters PKA tot taak heeft: 'het in overleg met en in verantwoording aan de kerkenraad scheppen en onderhouden van de materiële en financiële voorwaarden voor het leven en werken van de gemeente door *(en dan volgt in de plaatselijke regeling een opsomming van taken)*'. De Algemene Kerkenraad stelt het beleid van de PKA en de begroting inclusief jaarrekening jaarlijks vast. Bij bepaalde besluiten is het horen van de kerkplek/wijkgemeente verplicht. Denk bijvoorbeeld aan het sluiten van een kerkgebouw.

Verwijzing naar plaatselijke regeling op website:

<https://www.protestantsamsterdam.nl/organisatie/>

4. Wat zijn de oorzaken voor het niet sluitend krijgen van de begroting?

- Sterk stijgende kosten medewerkers (en dat bepaalt 80% van onze uitgaven) door aanpassingen CAO- PKN die wij moeten volgen.
- Slecht beleggingsjaar 2022 waardoor ons vermogen hard is gedaald en de jaren daarop dus ook minder rendement kan opleveren. Als kerk hebben we een grote afhankelijkheid van beleggingsopbrengsten voor onze inkomsten.
- Inflatie algemeen.
- Inkomsten levend geld niet voldoende meegestegen (kerkbalans op peil door minder gevers, maar niet meegegroeid met inflatie en hogere lasten).
- Een grote inzet van professionele krachten die taken hebben overgenomen van vrijwilligers omdat die er niet meer waren.
- We onttrekken meer uit ons vermogen.
- De kosten die horen bij de verhuur van onze gebouwen stijgen hard waardoor het rendement op deze activiteiten zeer beperkt is.
- Investerings in vernieuwing hebben wel geleid tot meer betrokkenheid bij activiteiten maar te beperkte financiële betrokkenheid.

5. Kunnen we niet beter inzetten om meer inkomsten dan op bezuinigen?

De belangrijkste inkomstenbron momenteel is het rendement op ons vermogen, daarna volgen het levende geld (kerkbalans, giften) en de exploitatie-inkomsten. De afgelopen jaren hebben we extra ingezet op kerkbalans, nalatenschappen en exploitatie-inkomsten. Conclusie tot nu toe: daar halen we geen 2 à 3 miljoen extra mee binnen op korte en langere termijn).

Maar het is absoluut belangrijk om in te zetten op meer inkomsten. Feitelijk betekent dit allereerst dat we hopen dat er meer mensen aansluiten bij onze kerkplekken en hun betrokkenheid onderstrepen door bij te dragen aan hun kerkplek.

Daarnaast kan er meer ondernemerskwaliteit ingezet worden, meer eenvoudigere verhuur (dat minder fte-inzet kost), creatievere inzet gebouw, etc.

6. Wat betekent het dat elke kerkplek een 'zelfonderzoek' gaat doen?

In het besluit voor de oplossingsrichting om te komen tot een toekomstbestendige meerjarenbegroting, is benoemd dat er een 'zelfonderzoek' per wijk zal worden gemaakt. Doel is niet dat dit een beoordelingsinstrument is voor de AK, maar de kerkplek een eerlijk zelfbeeld geeft van de huidige situatie en helpend is om keuzes te kunnen maken als kerkplek om toekomstbestendig kerk te zijn/blijven/worden. Thema's van het zelfonderzoek zijn: luisteroefening, beleid & bestuur, betrokkenheid leden, financiën, gebouw & exploitatie.

De AK is gezamenlijk bestuurlijk verantwoordelijk voor alle kerkplekken, als blijkt dat een kerkplek het niet als zelfstandige plek meer redt (bv. Financieel, qua bestuurskracht) wordt gezamenlijk (als AK en kerkplek) gewerkt aan wat er dan mogelijk is of zou moeten gebeuren.

Met inspiratie vanuit Den Haag en Amersfoort is er een 'zelfonderzoek' opzet gemaakt voor Amsterdam, dit instrument kan ook in de toekomst opnieuw gebruikt worden. Vanuit twee sessies van de werktafel Bezieling is er input geleverd aan deze scan, onder andere door zelf met onderdeel 1 'de luisteroefening' te oefenen.

Op 9 en 16 november zullen de kerken live een dagdeel de luisteroefening gaan doen, waarin ze ook andere kerkplekken ontmoeten. De begeleiding is in handen van enkele predikanten en pioniers vanuit de werktafel Bezieling. Alle input van het zelfonderzoek moet leiden tot een plan van aanpak om in 2025 mee aan de slag te gaan als kerkplek.

7. Kan ik als gemeentelid meedenken?

Absoluut, meld u zich daarvoor aan bij de kerkenraad van uw eigen gemeente. Heeft u ervaring met thema's als vastgoed/exploitatie; fondsenwerving of besturen dan kunt u zich ook melden bij de besturen door te mailen aan vincenza.laporta@protestantsamsterdam.nl

8. Wat betekent de bezuinigingen voor mijn kerk?

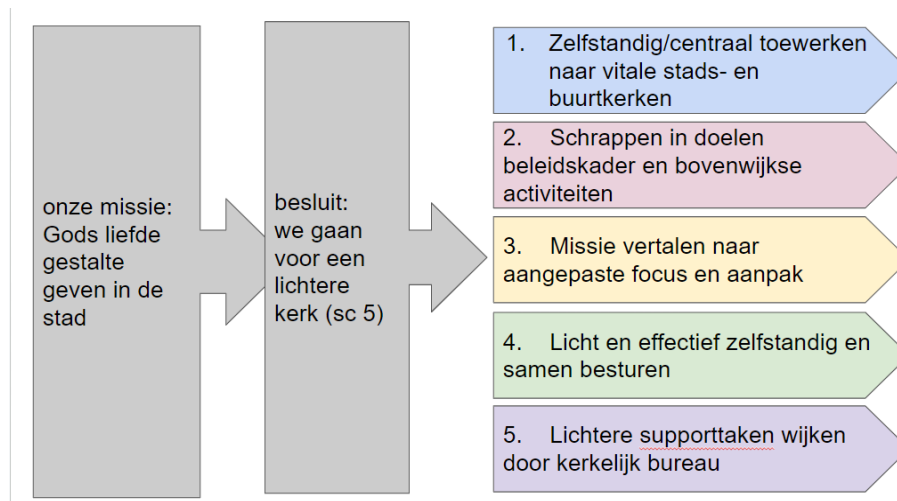
Dat wisselt sterk per wijkgemeente. Alle kerkplekken werken toe naar een sluitende begroting. Dat kan door in te zetten op meer inkomsten (u wordt bijvoorbeeld gevraagd uw kerkbalans-bijdrage te verhogen) en minder uitgaven. De gevolgen voor uw gemeente zullen de komende maanden en jaar steeds duidelijker worden. De gemeente zal daarover communiceren met haar leden.

9. Worden er ook mensen ontslagen?

Ja. Allereerst bij het kerkelijk bureau. Daar weten de medewerkers sinds deze maand of hun baan vanaf 1 januari a.s. blijft, verdwijnt of kleiner wordt. In totaal wordt er met 5,5 fte minder gewerkt vanaf 2025. Wat de personeelsconsequenties zijn in de kerkplekken is nog onduidelijk. Momenteel werken alle kerkplekken aan een sluitende begroting, als blijkt dat dit niet mogelijk is, zal ook over de uitgavenpost personeel worden nagedacht en gesproken.

10. Hoe gaat het proces en wanneer is deze afgerond?

De besturen zijn in samenwerking met de kerkplekken aan de slag met de volgende 5 doelstellingen:

Hiervan zijn punt 2/roze en punt 5/paars al door de AK na een werksessie en advies van het College besloten in haar vergadering van 1 oktober. Over punt 3/geel is over het onderdeel kerkvernieuwing het eerste gesprek gevoerd om focus aan te brengen. Punt 1/blauw is net gestart, zie vraag 6. Voor punt 4/groen moet nog veel uitgedacht worden als AK.

Daarbij helpen de volgende projectgroep/commissie:

- projectgroep Lichter Besturen AK (4/groen)
- vastgoedcommissie (3/geel)

Het proces is afgerond zodra duidelijk is welke keuzes er gemaakt gaan worden om als PKA toekomstbestendig te zijn. In de begroting van 2026, die in het najaar 2025 afgerond wordt, zal duidelijk zijn of de gewenste meerjarenbegroting is bepaald.

Tijdslijn proces

